

DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Deel XXXIX.

ZATURDAG den 7den JUNY 1851.

No. 23.

Onder het opschrift "De Grondeigenaars en de Arbeidende Klasse," bevat de *Hoyal Gazette van Demerary*, als ontleend aan de *Jamaica Falmouth Post*, een artikel, dat ons belangrijk genoeg is voorgekomen, om onder de aandacht onzer lezers gebracht te worden. Het luidt als volgt:

De Cholera heeft de bevolking van het eiland verdund—gedurende de laatste vier maanden zyn meer dan dertig duizend menschelyke wezens ter Eeuwigheid gevaren.—Steden en landelyke dorpen zyn ontvolkt—door de grondeigenaars wordt gebrek aan arbeid gevoeld—en met eenen overvloedigen oogst in den grond, koestert men de vrees dat honderde akkers riet verrotten zullen, tengevolge van de ontelbare moeilijkheden, die zich nu reeds voordoen aan de directeurs van plantagien, waarvan eenigen ons hebben medegedeeld, dat zy niet de geringste hoop voeden, van hunne vurige verwachtingen verwezenlykt te zien; daar zy een groot aantal arbeiders moeten derven, die als slagtoffers vielen van den verschrikkelijken geesel, waarmede wy zoo ellendiglyk worden aangevallen. Dit onderwerp, is de overleving van de partij waardig, die by de welvaart der kolonie belang hebben. Het beveelt zich evenzeer aan de aandacht van den wetgever, als aan die van den grondeigenaar en den arbeider aan, en nu dat de vertegenwoordigers van het land byeengekomen zyn, om te be-

raadsragen, maken wy ons deze gelegenheid ten nutte, ten einde hun oordeel te vestigen op de volstreckte noodzakelykheid, welke er bestaat tot het aannemen eener wet, waarby elke stad, elk dorp, en elke plantaadje of etablissement, van af Port Morant tot Negril gehouden zal zyn, tot het aannemen van gezondheidsmaatregelen. Het zal ten hoogste onverschoonbaar zyn, aan zyde van de leden der Vergadering, zoo eene dusdanige wet, niet eene hunner eerste handelingen uitmaakt, want zy hebben allen de verwoesting aanschouwd, welke den loop der ziekte heeft geschetst,—zy dragen allen de overtuiging in zich om, dat die verwoesting, voor een zeker gedeelte, het gevolg was van het gemis van geneeskundige hulp—en dat die weinige personen, die hunne gezondheid terug bekomen hebben, die herstelling verschuldigd zyn aan de menschlievende verzorging dergenen, in wier dienst zy zich bevonden, die met gevaar van hun eigen leven, alles in het werk stelden, om dat van hunne arme natuurgenootten te behouden. Eene zoo duur gekochte ondervinding dient ten gids te strekken, tot de leiding en besturing onzer tegenwoordige en toekomstige handelingen.—Duizende levens zyn opgeofferd—alhier woonachtige eigenaren, administrateurs en opzigtters hebben alles gedaan wat in hun bereik lag, tot verpleging der zieken in hunne onderscheidene districten, doch de toestand, waarin zy zich geplaatst zagen, was byzonder ongelukkig—de verantwoordelykheid, die zy zich op den hals haalden, uithoofde hunner onbekwaamheid om geneeskundige behandeling te verschaffen, was zwaar—want zy waren onbekend met de voorttekenen der verschrikkelijke pestziekte—zy waren onbedreven in de kennis van de uitwerkselen der medicynen, die zy toedienden—en de plotselinge en noodlottige beëindiging van de meeste gevallen, onder hunne verzorging strekte slechts om hunne pogingen te verlammen en hen in de voorzetting van hunne philanthropische handelwyze te ontmoedigen.—Zy volvoerden hunnen plicht op eene edele wyze, en allen die hunne handelingen hebben gadegeslagen zyn genoodzaakt de bekentenis af te leggen, dat de arbeidende bevolking jegens hen eene blyvende schuld van dankbaarheid te kwytten heeft.—Doch, zal de arbeidende bevolking by de bekomen les voordeel opdoen? Zullen zy, die genadiglyk gespaard zyn, voortwaarts komen en elk wys en redelyk plan schragen, dat ontworpen worde tot leniging van het menschelyk lyden voor de toekomst.

Zullen de duizenden, die in ontsteltenis verkeerd hebben, en die anderen in angst hebben aanschouwd, in hunne onverschilligheid volhardend omtrent de daarstelling van apotheken en de vestiging van geneeskundigen onder hen?—Wy hopen vuriglyk, dat zy anders handelen mogen—dat zy eene vriendschappelyke verstandhouding met hunne huurders zullen onderhouden, en niet dat wantrouwen, vooroordeel en dien kwaden wil aan den dag leggen, welke kort na de afschaffing der slaverny geleid hebben tot het sluiten van die onschatbare gebouwen, welke weleer als hospitalen gebruikt werden.—Deze gebouwen zyn op vele effecten, tot op den huidigen dag, gesloten en niet in gebruik, en wy wenschen dus dezelve tot het oorspronkelyke doeleinde te zien bezigen.—Hospitalen en gezondheids-instellingen zyn niet alleen noodzakelyk voor steden—elk landelyk district dient daarvan voorzien te wesen—en zoo de wetgeving eene wet uitvaardigt, welke de eigenaren of administrateurs van plantagien waarborgt, dat ingeval zy gebouwen in hunne plantagien bouwen, dat een zekere som van het arbeidsloon van het volk in te houden, naar gelang van het aantal leden eener familie, dan zyn wy volkomen overtuigd, dat zoo er een beroep gedaan worde aan de alhier woonachtige en afwezige eigenaren tot de weder daarstelling van hospitalen, het in voorraad houden van eene genoegzame hoeveelheid medicynen, en het aanstellen van oppassers en zieken-verzorgers, zy gereedelyk en van ganscher harte hierin zullen toestemmen. Zoowel het eigenbelang, als het gewone gevoel van menschelykheid zouden de partijen besturen, aan welke een dergelyk beroep zoude gedaan worden.—Zy zouden tevens ontwaren, dat elk leven, hetwelk zy helpen behouden, het behoud is van even zoo veel arbeid—dat indien er eene vermindering van bevolking door sterfgeval in de landelyke districten plaats heeft, dit ook eene vermindering van gefabriceerde voortbrengselen en van interest en ingestoken kapitaal tengevolge zal hebben.—Onder deze omstandigheden, zelfs toegegeven dat geene hoogere en heiliger beweegredenen de eigenaren ten dryfveer verstreken, zyn wy verzekerd dat dit plan door ons ontworpen, gunstig in Engeland zal worden opgenomen, en men er onverwyld dien overeenkomstig te werk gaan zal.

Doch er is een ander punt, dat niet uit het oog mag verloren worden. Welken twyfel men ook mag gevoeld hebben, vóór het uitbreken van de Cholera op Jamaica, betrekkellyk de noodzakelykheid om onze bevolking te vermeerderen, zoo bestaat er en kan er thans geen verschil in denkwyze omtrent deze belangryke kwestie bestaan, nu, dat ons eiland ongeveer tien percent van deszelfs inwoners verloren heeft. De plaatsen der doden moeten ingevuld worden, en tot die invulling hebben wy regt naar de Hooge Regering in het Moederland uit te zien. De Ministers en het Parlement van Koningin Victoria hebben by ons al lang eene schuld, die zy thans kwytten moeten—zy hebben beloofden gedaan, die nimmer zyn nagekomen—zy hebben niet slechts bescherming geweigerd, maar hebben ons zonder genade overgelaten om met slavenhandelaars te wedyveren, en moedigen nog indirect, dien slavenhandel in vreemde landen aan, niettegenstaande zy de kolonisten in de Britsche West-Indien hebben genoodzaakt, om dat systema te laten varen. Onze tegenwoordige eischen om tegemoetkoming zyn krachtiger dan ooit, en mits met nadruk en op eene gepaste wyze aan den voet des troons, en in de zalen van de beide takken der wetg. vertegenwoordigd, is het meer dan waarschynlyk, dat de hulp welke wy zoo herhaaldelyk doch zonder goed gevolg hebben afgesmeekt verleend zal worden. Met eene uitgeputte schatkist—eene zwaarschuldenlast op onze schouders—en het

voorzigt van eene buitengewone belasting in de eerste drie jaren, om de "uitgaven voor de Cholera" te dekken, zoude het niet slechts dwaasheid, doch blykbare dolzinnigheid aan zyde onzer wetgevers zyn, om eenigen maatregel te nemen tot de invoering van emigranten.—Indien ons eiland dus eenige waarde heeft voor Engeland—indien men van hetzelfde verlangt om by te dragen tot het onderhouden van ministeriele begunstigden, dan moet het niet alleen de bekentenis, maar ook de tegemoetkoming erlangen van die behoeften, waaronder het gebukt gaat. Onder deze behoeften, is eene vermeerdering der arbeiders de dringendste. Wordt echter aan den anderen kant geen gehoor verleend aan onze hede om bystand—wordt ons gezegd dat wy ons zelve moeten helpen en ons uit onze verlegenheid op de best mogelyke wyze moeten trachten te redden,—worden onze rekosten op de planken in het Koloniaal Kantoor ongelezen en onverschillig neergesmeten, dan zal het onze plicht zyn te verklaaren, dat het onmogelyk is het tegenwoordige systema te handhaven, dat eenige der leidende bestuurslieden van den dag als volstreckt buitensporig hebben doen kennen.

Wy zyn niettegenstaande al wat diepende en ondervindingryke mannen omtrent dit onderwerp gezegd en geschreven hebben, geneigd te gelooven, dat er nog "balsem in Gilead" voor ons is—dat nog ten vijfden ure de hand der vriendschap, ons zal worden uitgestoken—en dat de bestuurders des Ryks onze beminde Souverein, en de vertegenwoordigers van het Koningryk zullen aanraden, om onzen ongelukkigen toestand in gunstige overweging te nemen en ons in staat te stellen de bittere armoede en ellende, waarmede wy bedreigd worden, te ontwyken.—Wordt dit gedaan—wordt ons een vermeerderd aantal arbeiders verschaft—volgen de Koloniale wetten-makers den raad door ons gegeven—en handelen de eigenaren van plantagien met spoed, overeenkomstig onze aanbeveling—zoo zullen de donkere wolken, welke over onze hoofden hangen, uiteengaan, en wy nogmaals gezegd worden met den zonnenschyn des voorspoeds.—*Sur. Weekblad.*

's GRAVENHAGE, 19 April. Wy kunnen uit eene goede bron vermelden, dat de bemiddeling der Nederlandsche regering, door de Fransche en Spaansche gouvernementen is ingeroepen, ter beslechting der als nog onafgedane fransche vorderingen, wogens eenige schepen tydens de gebeurtenissen van 1823 door de fransche zeemagt genomen; zynde over die geschillen wel by de conventie van 1824 gehandeld, echter dit punt nog altyd hangende gebleven. De nederlandsche Reg. heeft zich bereid verklaard om als scheidsman in deze op te treden.

—Door de belgische regering is aan de nederlandsche regering het voorstel gedaan, om de quaestie der scheepvaart-regten op het gemeenschappelyke gedeelte der Maas uit den weg te ruimen, alvorens tot de onderhandeling wegens het handels- en scheepvaartverdrag over te gaan. Dientengevolge is eene conventie ontworpen, waarby de scheepvaart-regten op het grensgedeelte der Maas, met 1 July e. k. geheel worden opgeheven. Die overeenkomst zal zoodra mogelyk worden onderteekend en geratificeerd.

De Oostenryksche regering zal van de Sardinische dezelfde regten vorderen, die ingevolge de jongst aangenomen verdragen aan Engeland en Belgie toegestaan zyn.

Den 9 April heeft de hertog van Brabant zyn zestiende jaar vervuld. Over twee jaren zal de prins zyne meerderjarigheid hebben bereikt.

Op den 24 Feb. jl. werd de bevallige stad Lafayette in den staat Tennessee door een orkaan overvallen en voor het grootste gedeelte letterlyk weggewaaid. Omstreeks 3½ uren des ochtends barstte de vreeselyke storm in het zuidwesten zoo onverhoeds en met zoo veel geweld los, dat geene maatregelen van voorzorg konden worden genomen. De geheele omtrek was in het duister gehuld en aanhoudende donderslagen wedyverden als het ware met het ruischen van den wind en het kletteren van den regen; boven dit geduchte razen klonken nog het angstgeschrei en hulpgeroep der bewoners uit, die, zonder dit te kunnen beletten, in weinige uren tyds al hunne bezittingen vernield zagen. Geheele straten stortten in, vele huizen en daken werden door den storm, die als een bezem alles voor zich heen veegde, weggevaagd, zoodat men de overblyfselen zelfs niet terug konde vinden. Men dacht, dat het einde der wereld gekomen was, zoo akelig was het brullen van den wind, het kraken en donderen der instortende huizen. De grootste gebouwen en zelfs twee schoone presbyteriaansche kerken werden nedergeworpen, de voornaamste straat geheel verwoest en de puinhoopen vele honderd voet voortgesliagerd, zoodat slechts de fundamenteën overbleven.— Verscheiden vrouwen en kinderen vonden hunnen dood onder de instortende huizen, anderen werden zwaar gekwetst, en schaars zag men een inwoner, die geheel ongedeerd was gebleven. De storm toog naar het noordoosten, velde in zynen verwoestenden loop geheele bosschen tegen den grond en doodde eene massa vee.

De *Kamper Courant* deelt het volgende uit Oudschoot mede, dd. 17 April:

Ll. Donderdag heeft men hier ongeveer 50 ellen van den straatweg by het uitgraven van turf eene kist ontdekt. De drie arbeiders, die deze vondst deden, verkeerden in de meening dat het eene doodkist was, omdat dezelve daarmede veel overeenkomst had.— By nader onderzoek bleek echter het dat dezelve op eene byzondere wyze moest zyn gemaakt, dewyl zelfs de kleinste opening of naad niet te vinden was, waardoor zy op de gedachte kwamen, dat er wel iets anders in verborgen konde zyn en besloten dezelve open te breken. Verbeeld u hunne vreugde, toen hun in plaats van een lyk, veertig gouden horologies, een sierlyk jagtgeweer, twee koppels pistolen en een zak met ducaten ten gezamentlyken bedrage van f 9,500 tegenbleek. Het wonderbaarste van deze zaak is, dat hoegenaamd niets van de zich daarin bevindende voorwerpen beschadigd is. Het jagtgeweer en de pistolen zyn zeer glad zonder roest en treffen op een verren afstand. Met het geweer onder anderen heeft men de proef genomen op eene kat, die op 150 pas op de plaats dood bleef. De ducaten zyn, als waren dezelve korteling geslagen en de horologies zoo vol gloed, dat men dezelve als nieuw zoude kunnen verkoopen. Velen dezer laatste zyn van een byzonder maaksel en alle voorzien met fyn beeldwerk of bloemen. Een derzelve de gedaante en grootte hebbende van een eikel trekt aller oogen tot zich, uithoofde van derzelver kleinheid, kunstig samenstel en uitmunten werk en zal waarschijnlijk naar de wereldberoemde tentoonstelling te Londen worden opgezonden.

Naar men verneemt heeft het geschil over den eigendom door de arbeiders met hunnen veenboer geyverd, opgehouden door dat eerstgenoemden, verliet rakende op de drie dochters van genoemden boer, hy zyne toestemming tot het huwelyk heeft gegeven en zyn aandeel in dezen schat aan zyne dochters afgestaan.

De eigenaar eener menagerie te Parya heeft de gewoonte zyn grootsten olifant Ali-Schad, des nachts van 2 tot 3 uren, by wyze van gezondheidsmaatregel, door de stad te doen leiden, vergezeld van den bekenden dierenkenner Charles. Onlangs wandelde Ali-Schad dan ook weder door de straten; toen zyne aandacht getrokken werd door eene houten tent van een brood- en koekverkooper.— Terwyl nu Charles, zyne sigaar rookte en naar de wolken staarde, ligte Ali-Schad eene slecht gevoegde plank uit de tent, en begon in de grootste stilte alles op te eten, wat ten verkoop aanwezig was. De koopman, die met zyne vrouw in de tent sliep, werd echter wakker, geloofde in de duisternis, dat diessen hem uitplunderden, en begon luidkeels te schreeuwen: Moord! Brand! en wat dies meer. Zy betogen Ali-Schad echter in het minste niet scheen te hinderen, daar hy bedaardelyk zyn maalyd voortzette. De vrouw, moediger dan haar echtgenoot, greep een bezemstok en sloeg op de diaven in; Ali-Schad greep echter den stok in zyn snuit en brak hem in tweeën, waarop hy de vrouw met zyn snuit het aangezicht beroek. Deze optatelde daarvan zoo, dat zy bewasteloos

achterover viel. Daar de koopman echter niet met schreeuwen ophield, werd Charles daarop eindelyk opmerkzaam, snelde toe en slaagde er in Ali-Schad te verwyderen. Er werd eene berekening van de aangerigte schade opgemaakt, als wanneer bleek, dat het dier voor 14 francs 50 centimes aan broodjes en koekjes had gebruikt, welke onmiddelyk door Charles betaald werden.

VLISSINGEN, 29 Maart. Een matroos, die voor den krygsraad moest worden gebragt, werd aan boord van het wachtschip de Maas gevangen gehouden. Die gevangenis evenwel scheen hem niet te bevallen, zoodat hy op ontvlugten bedacht was. Daartoe deed hy gisteren nacht eene welgelaagde poging. Hy wist, zonder opgemerkt te worden, met zyn mes een gat in het dek zyner hut te snyden, waardoor hy zich in den kuil van het schip liet afzakken; aldaar behouden aangekomen, begaf hy zich naar de hut van een der klerken van de administratie, trok de daar liggende uniform van adalborst aan, wierp zich een mantel om en wandelde zeer op zyn gemak van boord, zonder dat men van zyne vlugt iets bemerkte. De aangewende pogingen om hem op te sporen zyn vruchteloos geweest. Deze matroos is Roest genaamd; na zyne vlugt vond men in de hut, waarin hy gevangen had gezeten, het mes, waarmede hy het dek had doorgesneden, alsmede een veraje van den volgenden, letterlyken inhoud:

Heeren als je Roest wil houwen
Dan moet je yzere hutte bouwen
Want een hut of gat van houdt
Is toch nu of nooit vertrouwd.
Hier is het mes, hier is het gat,
Morgen ben ik uit de stad.
Overste! of je kykt of ziet,
Morgen vindt je Roest toch niet.

Iemand, wiens vrouw aan den drank was en wier oogen zeer ontstoken waren, vroeg zyn doctor om haar wat voor te schryven.— De doctor zeide dat hy hare oogen alle dagen moest wasschen met een glaasje brandewyn. "Nu vriend," vroeg de geneesheer, na verloop van eenigen tyd aan den man, "hoe gaat het nu met uwe vrouw?" "Zy zou al lang beter zyn," antwoordde de man; "maar zy kan het glaasje niet boven haar mond krygen."

Eene vrouw, die zeer ziek te bed lag, wilde haar man de belofte afpersen, dat hy na haar dood eene hare vriendinnen zou trouwen. "Ach," antwoordde de man, "sterf gy maar eerst, dan zal het overige van zelf wel teregt komen."

't Valt pynlyker niets te doen dan iets te doen.

Als men een brief sluit met wit van een ei, dan kan men dien niet openen met den damp van kokend water, omdat de stoom het plaksel nog meer verhardt.

Van beroemde of hooggeplaatste personen zyn in het jaar 1850 gestorven: Sir Robert Peel; Lodewyk Philips; president Taylor; de hertog van Cambridge; de keizer van China; Calhoun; graaf Brandenburg; de koningin der Belgen; de hertog van Palmella; de dichter Wordsworth; Lord Jeffrey; de beeldhouwer Wyatt; de historieschryver Fraser Tytler; sir Isambert Brunnel, bouwer vanden Tunnel onder den Theems; Waghorn, grondveester van den overlandmail; de dichter Nicolaas Lenau en August Neander.

De Siamazen voorkomen het ontvlugten hunner gevangenen, door hen de voeten te verbranden. Er is geen beter manier, zeggen ze.

De beste doctoren zyn doctor Rast, doctor Lust en doctor Prêt.

Een student aan de zoogenaamde deltsche academie werd gevraagd wat men verstonde door nagelaten werken. "Dat zyn werken," antwoordde hy, "die iemand na zyn dood schryft."

Een boer, die zoo veel geld had verspild aan een studerende zoon, die toch per slot van rekening niets geleerd had, zeide in deze ondervinding: "Ach! hoeveel koeijen heeft my die ezel al gekost!"

BEKENDMAKING.
KOLONIALE SECRETARY.
Curaçao den 21 Mei 1851.

BY beschikking van heden No. 194, heeft de Heer Gouverneur voorloopig en onder nadere goedkeuring een eerste eintalg, onder toekening van pensioen, op deszelfs verzoek verleend aan den Heer Cornelis Gorsira, Koloniale Magazynmeester, en eene wyziging gebragt in het personeel der ambtenaren, ten gevolge waarvan de betrekking van Magazynmeester is ingetrokken en vervallen verklaard en de administratie over

de Magazynen verbonden aan de Administratie van Financien, onder leiding en onmiddelyk toezigt van het hoofd van dat departement, opgedragen aan den klerk van den 1e rang J. H. B. Schotborgh.

De Koloniale Secretaris,
J. SCHOTBORGH Hz.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 24 Mei 1851.

NAMENS den Heer Gouverneur wordt hierby aan belanghebbenden medege-deeld, dat er ter Koloniale Secretary ter inzage liggen: de by het bestuur dezer kolonie ontvangene Statuten van eene te Delft opgerigte *Oost en West Indische opvoedings maatschappij*.

De Koloniale Secretaris,
J. SCHOTBORGH Hz.

KOLONIALE SECRETARY.

Aanzoek voor Manumissie.
TWEDE AFKONDIGING.

1851.

No. 24. Mei 19. van de slavin *Caela*, oud 29 jaren, dochter van *Justina*, toebehoorende aan de kinderen van deweduwe *Cortland Louis Parker*.

„ 25. „ 26. van de slavin *Cicilia*, oud 27 jaren, dochter van *Mallena*, toebehoorende aan *Jacob de Jeosuah Naar*.

De Koloniale Secretaris,
J. SCHOTBORGH Hz.

ADMINISTRATIE van FINANCIEN.

Wyziging in de bepaling van den prys van het Gouvernements Zout te Bonaire.

HET Gouvernement dezer kolonie, het noodzakelyk geoordeeld hebbende, om den prys van het Zout te Bonaire, welke by advertentie, voorkomende in de Curaçaosche Couranten van den 1, 8 en 15 February dj., Nos. 5, 6 en 7, was vastgesteld op *Een Gulden per vat met 10 pCt. korting*, te wyzigen, heeft by beschikking van heden No. 188, bepaald: dat gedurende den loop van dit jaar, het Zout van Bonaire verkrygbaar zal zyn tegen *vyf en zeventig centen van den Gulden, of dertig centen van den Spaanschen mat of dollar, per vat van vier oude Amsterdamsche schepels*, zonder de bedoelde korting van 10 pCt. of eenig ander rabat; blyvende de gestelde voorwaarde van betaling onveranderd, weshalve dezelve zal kunnen geschieden in kontanten of in orderbrieven op solide huizen alhier te lande; zullende de dobloen a f 40.—, de Spaansche mat of dollar a f 2.50, en het 5 francstuk a f 2.37 worden aangenomen.

Curaçao den 23 Mei 1851.

De Administrateur van Financien,
H. KIKKERT.

Naar Rotterdam

De snelzeilende gekoperd en kopervast *Nederlandsche Brit*

GOUVERNEUR ELSEVIER,
Kapitein J. KURT,

zal den 20 der aanstaande maand vertrekken. Wegens vracht of passage, ook via Rotterdam naar Amsterdam, kan men zich by den ondergeteekende vervoegen; zullende de vracht of passage van Rotterdam naar Amsterdam door de reedery van dit vaartuij betaald worden.

Curaçao den 30 Mei 1851.

D. A. JESURUN.

WAARSCHUWING.

DE ondergeteekende waarschuwt hierby allen en een iegelyk om op zynen naam aan niemand hoegenaamd eenig credit te verleen, zonder een door hem of zyne echtgenoot onderteekend schriftelyk bewys, zullende geene rekeningen tegen hem betaald worden dan die, welke vergezeld gaan van zoodanig bewys.

Curaçao den 30 Mei 1851.

CHRISTIAAN GERARD DE HASETH.

TE KOOP

by R. Raven wz.

REGALIA en MEDIA REGALIA
SIGAREN.

Curaçao den 22 Mei 1851.

Gedrukt ter Drukkery van

A. L. S. MULLER & J. F. NEUMAN wz.